

An aerial photograph of a scenic Finnish landscape. A large, calm lake occupies the upper half of the image, with a small island in the center. The shoreline is lined with dense green forests. In the lower half, a small village with several red-roofed houses and barns is nestled among the trees. The overall scene is peaceful and rural.

TAPIO

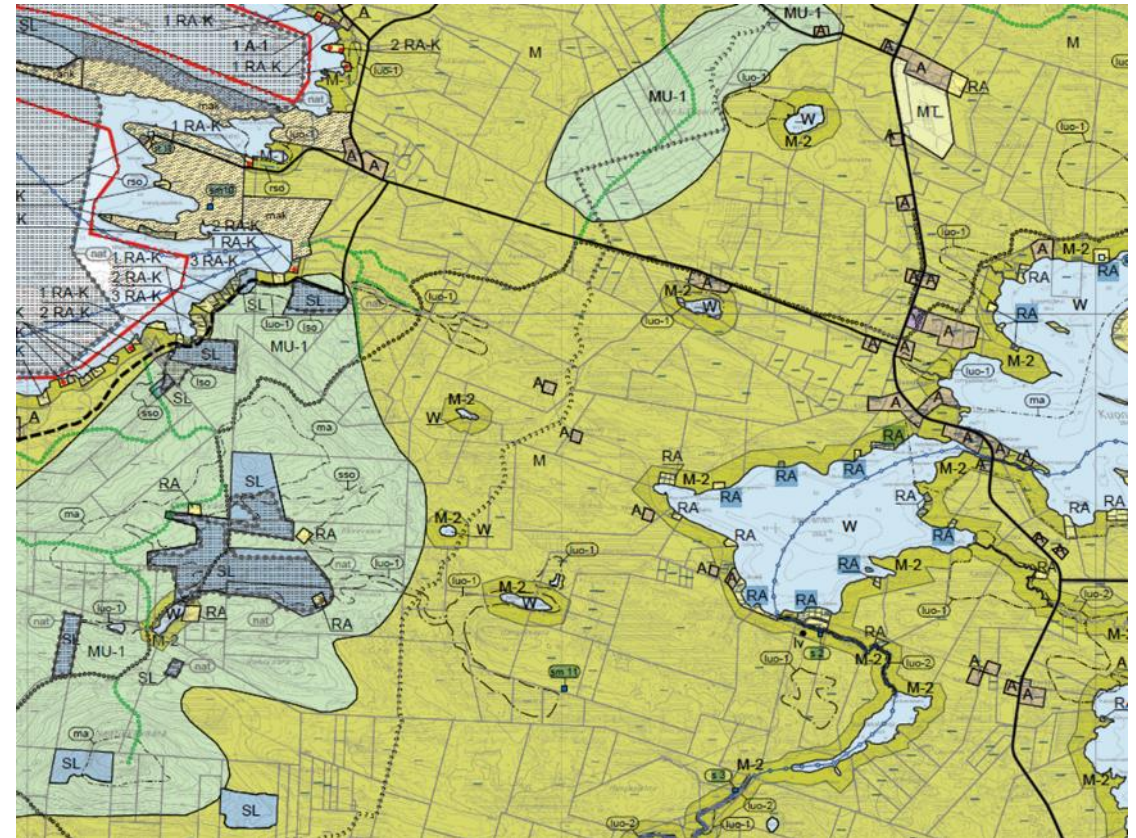
**Kaavoituksen
metsäapu**

Kaavoituksen metsäapu

Sisällys

1. Metsät kunnan elinvoimatekijänä
2. Metsien kestävä käyttö
3. Onko metsien kaavoittaminen tarpeen?
4. Vuorovaikutus ja yhteistyö yleiskaavotuksessa
5. Metsätalousvaikutusten arviointi
6. Näkökohtia kaavamerkintöihin ja -määräyksiin
7. Vapaaehtoisten sopimusten käyttö
8. Muutoksenhaku ja korvaukset
9. Muistilista

Metsät kunnan elinvoimatekijänä

- Metsätalouden kestävä toimintaympäristö luo kuntaan työpaikkoja ja tuo verotuloja
- Metsät luovat pohjan biotalouteen ja sen liiketoiminnan kehittämiseen
- Metsät tarjoavat vetovoimaisen ympäristön virkistykseen ja ulkoiluun
- Kuntien, metsänomistajien ja sidosryhmien yhteistyö ja vuorovaikutus on edellytys metsäbiotalouden toimintaedellytysten vahvistamisessa
- Yleiskaavoituksella voi olla merkittäviä vaikutuksia metsien hoitoon ja käyttöön
- Metsät ja metsäelinkeino kannattaa ottaa huomioon kuntien maankäyttöä koskevassa päätöksenteossa

Metsien kestävä käyttö

- Metsälaki ohjaa metsien hoitoa ja käyttöä metsätalousalueilla
- Metsälaissa säädetään monimuotoisuuden turvaamisesta ja erityisen tärkeistä elinympäristöistä
- Suomen metsäkeskus valvoo metsälakia
- Metsälaki on voimassa oikeusvaikutteisten yleiskaavojen maa- ja metsätalouteen ja virkistyskäyttöön osoitetuilla alueilla sekä asemakaavojen maa- ja metsätalousalueilla

Metsien kestävä käyttö

- Metsäsertifiointi asettaa metsien hoidolle lakeja tiukemmat vaatimukset.
- Metsänhoidon suositukset ja talousmetsien luonnonhoito tarjoavat vaihtoehtoja metsien käsittelyyn.
- Metsänomistaja päättää metsien käsittelystä lakien, sertifiointin ja suositusten sekä omien tavoitteiden puitteissa.

Onko metsien kaavoittaminen tarpeen?

- Metsien merkitys kunnan elinvoiman kannalta voi nousta esiin jo kunnan strategiatyössä.
- Metsien käyttöön voidaan ottaa kantaa kaavoitusohjelmaa ja maapoliittista ohjelmaa tehtäessä
- Yleiskaavoituksen alussa on hyvä selvittää missä määrin ja millä tarkkuudella kaava on tarpeen ulottaa metsäalueille
- Kaavaa tarvitaan, jos metsäalueilla on tarpeen ohjata rakentamista tai muuta maankäyttöä

Vuorovaikutus ja yhteistyö yleiskaavoituksessa

- Kuntien, maanomistajien ja sidosryhmien yhteinen käsitys kaavan tarpeesta ja sisällöstä helpottaa kaavan laatimista ja toteuttamista
- Maanomistajat tarvitsevat ajoissa tietoa sekä mahdollisuuden osallistua kaavoitukseen
- Myös kunnan ulkopuolella asuvat maanomistajat tarvitsevat tietoa kaavoituksesta
- Kunnan ja metsäviranomaisen yhteistyö yleiskaavan laadinnassa perustuu metsälakiin
- Kun kaavoitettava alue käsittää metsää, tulisi Suomen metsäkeskus kutsua viranomaisneuvotteluun

Vuorovaikutus ja yhteistyö yleiskaavoituksessa

Metsäorganisaatioiden yhteystietoja muun muassa kaavoitustietojen lähettämistä varten:

- Suomen metsäkeskus, www.metsakeskus.fi, kirjaamo@metsakeskus.fi
- Metsänhoitoyhdistykset, www.mhy.fi/metsanhoitoyhdistykset
- Metsähallitus, www.metsa.fi, kirjaamo@metsa.fi
- Metsäteollisuus ry, www.metsateollisuus.fi, Anu Islander, etunimi.sukunimi@forestindustries.fi

Metsätalousvaikutusten arviointi

- Metsätalousalueita käsittävän yleiskaavan vaikutusten arviointiin on tarpeen sisällyttää myös metsätalousvaikutusten arviointi
- Vaikutusten arvioinnin perusteella kunta voi pohtia vaikutuksia metsätaloudelle suhteessa muihin kaavan tavoitteisiin ja hyötyihin
- Yleiskaavassa esitetyt metsänhoitoa koskevat määräykset voivat nostaa metsänhoidon ja puunkorjuun kustannuksia.
- Kaava voi vaikuttaa myös puunkauppatoimintaan esimerkiksi pienentämällä hakkuumääriä ja puusta maksettavaa hintaa sekä vähentämällä puunostajien kiinnostusta ostaa puuta.
- Metsätalousvaikutusten arvioinnilla varmistetaan, että yleiskaava ei aiheuta maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle maankäyttö- ja rakennuslain 39 § tarkoittamaa kohtuutonta haittaa.

Näkökohtia kaavamerkintöihin ja -määräyksiin

- Kaavamääräysten on oltava perusteltuja eikä tarpeettomia määräyksiä tule antaa.
- Merkintöjen ja -määräysten tulee olla myös selkeitä ja yksiselitteisiä, sillä epäselvät määräykset aiheuttavat tulkintavaikeuksia ja tarpeetonta työtä.
- Yleiskaavan maa- ja metsätalouteen ja virkistyskäyttöön osoitetuilla alueilla noudatetaan metsälakia, joka ohjaa metsien hoitoa ja käyttöä sekä puiden kaatamista. Se turvaa myös monimuotoisuutta metsätalouden toimenpiteissä.

Näkökohtia kaavamerkintöihin ja -määräyksiin

- Metsänhoitoa ja -käyttöä ei metsäalueilla ole useinkaan tarvetta ohjata metsälain kanssa päällekkäisillä kaavamääräyksillä.
- Päällekkäisyyksiä ja epäselvyyksiä ovat aiheuttaneet esimerkiksi luontoselvitysten mukaiset ”potentiaaliset” tai ”mahdolliset” kohteet. Niitä ei tule kaavaan merkitä.
- Metsätalousalueilla ei yleensä ole tarvetta antaa erillisiä kaavamerkintöjä ja suojelumääräyksiä.
- Jos suojelulle on selkeä tarve, peruste ja lisäarvo suhteessa metsälain velvoitteisiin, annettavien suojelumääräysten tulee olla maanomistajalle kohtuullisia. Siten ne voivat koskea vain rajattuja, suhteellisen pienialaisia alueita.

Näkökohtia kaavamerkintöihin ja -määräyksiin

- Metsäalueet osoitetaan kaavoissa maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi (M).
- Erikseen voidaan osoittaa alueet, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU) tai erityisiä ympäristöarvoja (MY).
- Näiden alueiden pääkäyttötarkoitus on kuitenkin aina metsätalous ja metsälaki ohjaa näiden alueiden metsien käyttöä.
- Maisematyöluvan soveltamisalaa muutettiin 1.5.2017 yleiskaavan M-alkuisilla alueilla. Uusissa yleiskaavoissa ei siten enää voida määrätä maisematyölupaa metsänhakkuuseen ja siihen liittyviin metsätaloustoimenpiteisiin.

Näkökohtia kaavamerkintöihin ja -määräyksiin

- Jos alue on tarpeen ottaa erityisen tehokkaaseen virkistyskäyttöön, on syytä harkita alueen osoittamista virkistysalueeksi (V, VR), määritellä toteuttamisvastuu kunnalle tai valtiolle sekä keskustella maanomistajan kanssa toteuttamisesta ja korvauksista.
- Luonnonsuojelualue-merkintää (SL) käytetään luonnonsuojelulla jo perustetuilla tai perustettavilla alueilla.
- Laajat, museoviranomaisen erityisen merkittäviksi arvioimat muinaismuistolain mukaiset muinaismuistoalueet, voidaan merkitä alueen pääkäyttötarkoituksen osoittavalla maankäyttömerkinnällä SM (Muinaismuistoalue).

Näkökohtia kaavamerkintöihin ja -määräyksiin

- Suojelualuumerkintää (S) voidaan käyttää silloin kun on kyse kohteesta, joka voidaan toteuttaa useamman lain perusteella.
- SL, SM ja S -merkintöjen tulee perustua riittäviin selvityksiin ja niiden toteuttamisesta on syytä neuvotella toteuttamisvastuussa olevien kanssa jo kaavaa laadittaessa.
- Mahdolliset korvaukset maanomistajalle määräytyvät MRL 101 §:n tai suojeltavaa arvoa koskevan erityislainsäädännön mukaan.

Näkökohtia kaavamerkintöihin ja -määräyksiin

- Kunnan kasvutavoitteet voivat edellyttää metsäalueiden varaamista asumiseen, palveluihin, työhön ja tuotantoon tai niin sanotuiksi reservialueiksi.
- Näiden alueiden käytöstä on syytä neuvotella maanomistajien kanssa, koska kaavan toteuttaminen voi kestää hyvinkin kauan. Metsälaki ei ole näillä alueilla voimassa.
- Alueilla, joilla metsälaki ei ole voimassa maanomistaja ei voi saada kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) mukaista tukea esimerkiksi monimuotoisuuden suojeluun tai taimikon hoitoon.

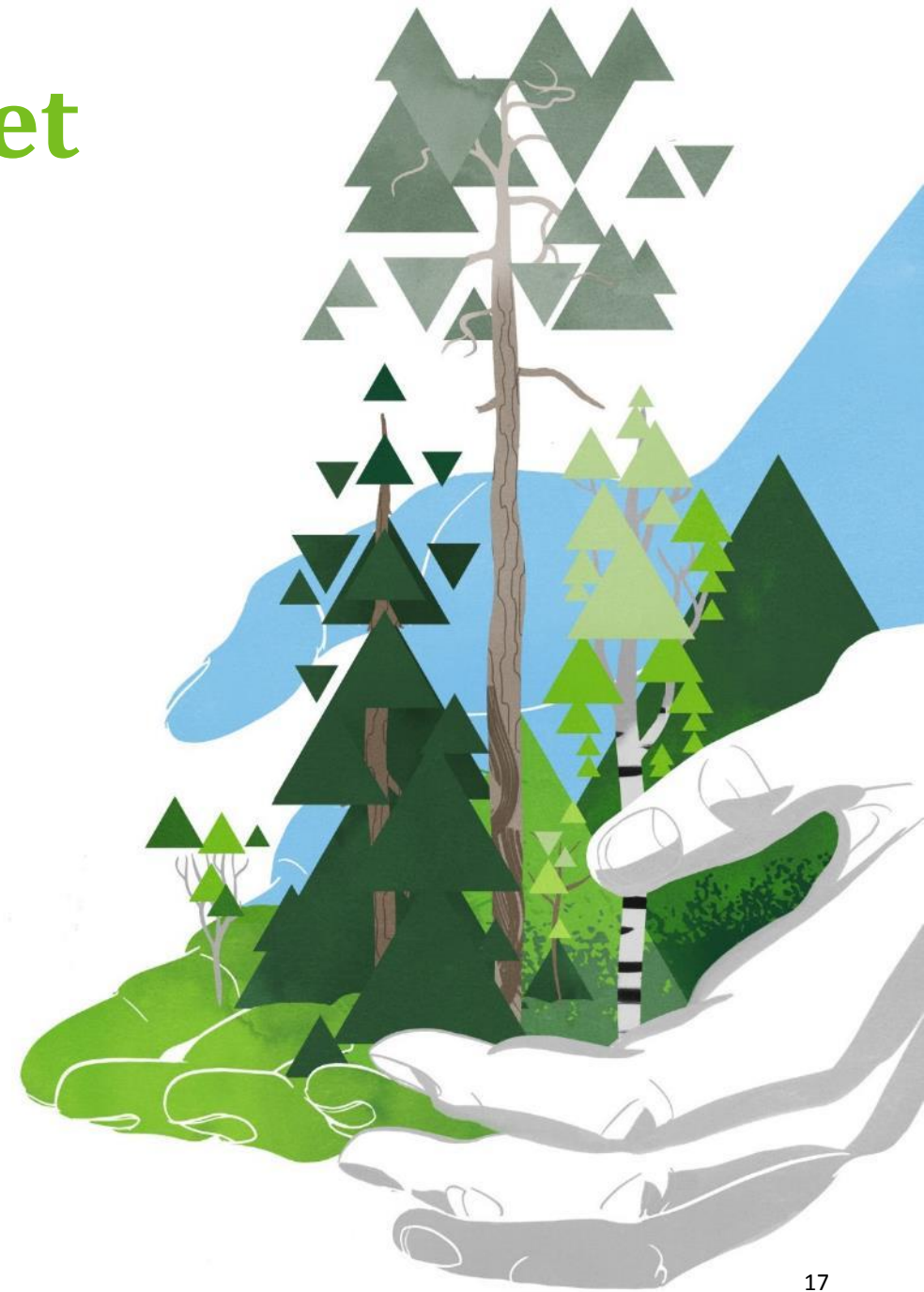
Muutoksenhaku ja korvaukset

- Kaava ei saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa maanomistajalle
- Maankäyttö- ja rakennuslain 101 §:ssä säädetään lunastus- tai korvausvelvollisuudesta.
- Lunastus- tai korvausvelvollisuus voi koskea maa- ja metsätaloutta varten osoitettua aluetta vain, jos kaavassa on asetettu sen käyttöä koskevia erityisiä rajoituksia.
- Lunastus- tai korvausvelvollisuus tulee voimaan vasta kun maanomistajan hakemus saada poikkeus rajoituksesta on hylätty. Korvausta määritettäessä noudatetaan lunastuslakia (1977/603).

Muutoksenhaku ja korvaukset

- Yleiskaavan hyväksymispäätökseen voi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen
- Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista
- Valituksen voi tehdä sillä perusteella, että
 - kunnanvaltuuston päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä,
 - kunnanvaltuusto on ylittänyt toimivaltansa tai
 - päätös on muuten lainvastainen.
- Yleiskaavan sisältöön liittyvä näkemysero kunnanvaltuuston päätöksen kanssa ei ole valitusperuste.
- Valitusperuste voi aiheutua riittämättömistä selvityksistä (MRL 39§), epäselvistä yleiskaavamääräyksistä (MRL 41§) tai kohtuullisuuden rajan ylittävästä suojelumääräyksestä (MRL 39§).

Muista nämä metsien kaavoituksessa

1. Selvitä, mitkä ovat metsien käytön tavoitteet ja hyödyt kunnalle
2. Selvitä ja perustele, missä määrin yleiskaavaa on tarpeen ulottaa metsätalousalueelle
3. Anna metsätalouteen kaavamääräyksiä harkiten.
4. Tee yhteistyötä maanomistajien, metsänomistajien järjestöjen ja Suomen metsäkeskuksen kanssa
5. Arvioi yleiskaavan välittömät ja välilliset vaikutukset metsien hoitoon ja käyttöön sekä kunnan että metsänomistajan kannalta.

Lisätietoa Kaavoituksen metsäapu –esitteestä

Neuvontamateriaali on tuotettu Tapio Oy:ssä maa- ja metsätalousministeriön, ympäristöministeriön, Suomen Kuntaliiton, Suomen metsäkeskuksen ja muiden metsäalan toimijoiden yhteistyönä.

Aiemmin ilmestynyt Metsänomistajan kaavoitusapu –esite.